

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ І МОВА ВИКЛАДАЧА – СКЛАДОВІ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТА

Ткаченко І.М., Марченко І.Я., Сидорова А.І.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Складовою педагогічної майстерності викладача є його мова - інструмент професійної діяльності, за допомогою якого можна вирішити різні педагогічні завдання: зробити складну тему заняття цікавою, а процес її вивчення – привабливим.

Ключові слова: педагогічна майстерність, комунікативна функція, мова, самоаналіз.

Освіта у вищій школі – явище складне, багатогранне, динамічне. Специфіка зумовлена розширеним спілкуванням, для викладача це – ніщо інше, як професійна необхідність. З його допомогою здійснюється взаємовплив двох рівноправних суб'єктів – викладача і студента.

Ефективність цього взаємовпливу буде лише в тому випадку, коли у викладача наявні позитивні етичні почуття як показник людяності, гуманності, творчості, а отже, – працездатності та її результативності. Цей бік педагогічної професії близько стикається з мистецтвом, завжди породжується поєднанням таланту і майстерності. Майстерність зазвичай є результатом підготовки. Остання акумулює в собі кращі традиції і досвід багатьох поколінь, розвиває природні задатки студента і викладача, дає їм необхідні знання та навички, організовує і розвиває талант, робить його гнучким і чутливим до творчого завдання.

Аналізуючи досвід педагогічної діяльності представників педагогічної школи, варто зазначити, що викладачеві недостатньо знань основ наук і методики навчально-виховної роботи. Незаперечним є той факт, що всі знання і практичні вміння викладача можуть передаватися студентам тільки завдяки живому та безпосередньому спілкуванню з ними. Для багатьох викладачів очевидна істина: студенти нерідко переносять ставлення викладача на предмет, який він викладає. На цих відносинах вибудовується складна й об'ємна піраміда навчання та виховання, через них відбувається проникнення педагога в душевний світ студентів, щоб виробити в них первинні навички творців власної особистості. Саме ці взаємини, їхні художні, моральні, психологічні, технологічні складові не завжди усвідомлюють педагоги як неоціненний засіб удосконалення їхньої педагогічної діяльності.

Невід'ємною складовою педагогічної майстерності викладача є його мова - інструмент професійної діяльності, за допомогою якого можна вирішити різні педагогічні завдання: зробити складну тему заняття цікавою, а процес її вивчення – привабливим, створити щирю атмосферу спілкування в аудиторії, встановити контакт, досягти взаєморозуміння зі студентами; сформувані в них почуття емоційної захищеності, вселити в них віру в себе.

Вимоги до комунікативних якостей мовлення викладача передусім зумовлені функціями, які воно виконує в педагогічній діяльності. Головні з них такі:

а) комунікативна – встановлення і регуляція взаємовідносин між викладачем і студентами, забезпечення гуманістичної спрямованості розвитку студентів;

б) психологічна – створення умов для забезпечення психологічної свободи студента, прояви індивідуальної своєрідності його особистості, зняття соціальних затискачів, які заважають цьому;

в) пізнавальна – забезпечення повноцінного сприйняття навчальної інформації студентами, формування в них особистісного, емоційно-ціннісного ставлення до знань;

г) організаційна – забезпечення раціональної організації навчально-практичної діяльності студентів [1].

Психологічна функція мови викладача тісно пов'язана з функцією комунікативною, але виконує дещо інші завдання. Можна вважати, що ці завдання певною мірою мають психотерапевтичний характер – створюють умови для забезпечення психологічної свободи, проявів індивідуальної своєрідності, зняття соціальних затискачів, які заважають цьому.

Йдеться насамперед про ситуації, коли виникає потреба психологічно захистити студента: підкреслити повагу до нього як особистості, підняти його авторитет, зняти страх перед можливою невдачею, заохотити зусилля для досягнення успіху. Мова викладача в цих ситуаціях може бути тим інструментом, за допомогою якого знімається невпевненість студента в собі, ініціюється його активність, творчість, вселяється віра в можливість самореалізації, досягнення позитивних результатів у діяльності. Вибір мовних моделей викладачем тут здійснюється не з позиції «ви мусите», «зобов'язані», а з позиції «ви маєте право».

Наступна функція педагогічного мовлення – забезпечення повноцінного сприйняття навчальної інформації студентами. Відомо, що існує пряма залежність між комунікативними особливостями мови викладача і характером пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення нового матеріалу. Мова викладача може допомогти зробити цю діяльність активною, цікавою для студента, а може утруднити сприйняття, поставити студента в позицію пасивного спостерігача на занятті.

Комунікативні здібності та вміння – це вміння спілкуватися, обмінюватися інформацією і на цій основі встановлення педагогічно доцільних відносин з учасниками педагогічного процесу. Основні засоби спілкування – слово, мова, міміка і жести. Іноді залучаються різні наочні посібники, технічні засоби [2].

Основні компоненти комунікативного процесу - сприйняття і розуміння іншої людини, але разом із тим і вміння «подавати себе», самовиражатися; вміння наближати точки зору – свою і співрозмовника, настрої; уміння керувати спілкуванням, вносити в нього необхідні корективи.

Ці вміння виступають як узагальнена властивість особистості – товариськість. Педагогічне спілкування вирішує ті ж завдання навчання і виховання, що і педагогічна діяльність, використовуючи засоби взаємодії з учнями, створює атмосферу праці викладача.

Педагогічне спілкування включає в себе завдання і засоби взаємодії зі студентами, прийоми самоаналізу.

Виділяють такі етапи спілкування: орієнтація в ситуації спілкування; прояв ініціативи або комунікативна атака; самоконтроль у спілкуванні; здійснення спілкування, аналіз його результатів.

Ці вміння є важливими психологічними показниками професійної компетентності педагога: інтерес до особис-

тості студента; співпраця з усіма студентами; педагогічний такт; товариськість; знання гуманістичних норм своєї професії та дотримання їх.

Важлива психологічна характеристика педагога – творчість у спілкуванні, пошук нових завдань і способів взаємодії зі студентами. У процесі спілкування педагог опановує новими сторонами професійної позиції: «психотерапевт», гуманіст, фасилітатор [3].

Індивідуально-психологічні особливості учнів і педагогічних ситуацій змушують викладача вищої школи бути витриманим, тактовним, уміти володіти собою. Сукупність усіх цих якостей визначається як емоційна стійкість. Її відсутність – одне з істотних протипоказань педагогічної професії.

Список використаної літератури

1. Flemming Funch. Преобразующие диалоги; пер. Д. А. Ивахненко.- М.: «Ника-Центр», 1997. – 254 с.
2. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / Лушин П. В. – Одесса: Аспект, 2005. – 334 с.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.training.com.ua/live/news/fasilitacija_moderacija_mediacija

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Ткаченко П.І., Резвіна К.Ю., Коротич Н.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена особливостям навчання стоматологічних дисциплін студентів англomовної форми навчання. Розглянуто діалог-дискусію і діалог-розпитування як засоби формування іншомовної професійної компетентності майбутніх лікарів. Доведено необхідність проведення занять дискусійного характеру. Визначено вимоги до системи вправ, які застосовуються в процесі підготовки студентів-іноземців вищих медичних навчальних закладів.

Ключові слова: англomовне професійно орієнтоване діалогічне мовлення, діалог-дискусія, діалог-розпитування.

Поліпшення якості освіти і рівний доступ до неї всіх охочих - одне з головних завдань сучасної державної політики в галузі освіти, національний пріоритет, умова реалізації права громадян на освіту, в тому числі іноземців, які бажають навчатися англійською мовою. Загалом окреслена проблема віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освітніх систем, адже світове співтовариство визнало, що освіта, добробут і здоров'я людини – головні чинники якості її життя, а якість освіти – провідна мета, пріоритет розвитку громадянського суспільства [1; 2].

У сучасних умовах перед вищими медичними навчальними закладами стоїть коло важливих завдань у підготовці майбутнього лікаря як особистості, яка володіє сучасним світоглядом, творчими здібностями та навичками самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації [3; 4]. Практичне приєднання до Болонського процесу у ВДНЗУ «УМСА» зумовлює зміни освітньої діяльності в контексті європейських вимог. З цих позицій основи освіти мають охоплювати всі функції та напрями діяльності та контролю підготовки спеціалістів: якість викладання, підготовку і проведення досліджень, що свідчить про високий професіоналізм науково-педагогічних працівників і навчальних програм і забезпечує кінцевий результат цих двох важливих складових.

Сучасний стан вищої медичної освіти вимагає підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів із метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності студентів-медиків і розширення можливостей на вітчизняному і світовому ринках праці. У «Програмі розвитку вищої медичної освіти до 2015 року» процес вивчення іноземної мови (ІМ) розглядається як вагомий фактор, що дозволяє сучасному фахівцю здійснювати професійне іншомовне спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і життєвих ситуаціях.

Випускник вищого медичного навчального закладу має проявляти готовність до іншомовного діалогу в професійному міжкультурному просторі, орієнтуватися в зростаючому потоці інформації, аналізувати свою професійну діяльність у рамках медичної практики провідних країн, що передбачає володіння сукупністю знань про культуру країни, мова якої вивчається. У цьому контексті доцільною і методично виправданою є професійно орієнтована, комунікативна підготовка з ІМ у вищому навчальному закладі, яка передбачає формування в студентів здатності іншомовного спілкування в різних сферах.

Професіоналізація навчання іноземних мов висуває провідною метою підготовку фахівця, здатного використовувати ІМ як інструмент професійної діяльності та професійного пізнання. Тому цей напрям у практиці викладання ІМ у вищій школі нині можна вважати одним із найактуальніших. У методиці навчання ІМ відбувається постійний пошук шляхів удосконалення системи професійної освіти. Для професійно орієнтованого навчання студентів іншомовного діалогічного мовлення (ДМ) уже створена певна теоретична база.

Проблему навчання професійно орієнтованого діалогічного мовлення (ПОДМ) досліджують видатні українські та зарубіжні педагоги, психологи і методисти (О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Н.І. Войткевич, Л.В. Гайдукова, Н.Д. Гальскова, К.К. Єфремова, О.М. Метьолькіна, О.М. Морська, О. Б. Тарнопольський, І. В. Чірва, С. П. Шатілов, Т. Dudley Evans; Т. Hutchinson, С. Kennedy, R. Mackay; J. C. Richards, P. C. Robinson).

Професійно орієнтована підготовка майбутніх медиків до іншомовного спілкування буде успішною, якщо створити умови для практичного використання ІМ як засобу здійснення видів професійної діяльності, що включають лікувальну, профілактичну, діагностичну, реабілітаційну, психолого-педагогічну, організаційно-адміністративну та науково-дослідну роботу. У вітчизняній методиці викладання ІМ відокремлюють чотири основні типи діалогів: ді-